…nfter Jahresbe…

des

städtischen Gymnasiums zu Ino…

wodurch zu der

am 7. April 1868 von 8 Uhr Morgens a…

und

am 8. April von 8 bis 11 Uhr Vormitta…

stattfindenden öffentlichen Prüfung der …

ergebenst einladet

Theodor Bernhard Günther,

Direktor des Gymnasiums.

Inhalt: 1. Zwei Abhandlungen vom ordentlichen Lehrer Joseph Schäfer.
a) observations sur le genre des substantifs français qui se term…
b) Hesiodi scuti Herculis descriptio cum Homeri descriptione …paratur, ut utriusque poetae ars atque ingenium appareant.
2. Schulnachrichten vom Direktor.

1868.

Druck von M. Latte in Inowraclaw.

Après avoir considéré ces substantifs, voilà ce qui s'ensuit:

1) Il y a environ 64 substantifs masculins et 61 féminins en oire.
2) Beaucoup de ces substantifs sont en même temps adjectifs, d'autres inclinent à la terminaison oir.
3) Bien de ces substantifs ne s'emploient pas aujourd'hui.
4) Les règles que Mrs. Toussaint et Langenscheidt ont fixés sur les masculins en oire, ne touchent que 24 substantifs, et à peu près 40 mots ne suivent pas les règles.
5) Il est possible de fixes d'autres règles qui renferment à peu près le genre de tous les substantifs en oire.

Voilà ces règles:

Les substantifs en oire sont masculins.

Exceptions:

Féminins sont les substantifs qui signifient:

a) des instruments de ménage ou d'économie;
b) des choses appartenantes aux jeux d'enfants;
c) des étoffes et des pièces d'habillement;
d) des outils, excepté les mots suivants:
déeussoire, dilatatoire, dragoire, exhalatoire, suspensoire, martoire.
e) des instruments appartenants à la chasse;
f) les substantifs suivants:
bajoire, baloire, échappatoire, foire, gloire, histoire, nageoire, impératoire, mâchoire, noire, poire, tractoire, trajectoire, victoire.

Quant à ces derniers 14 mots, ils sont connus à cause de leur fréquent emploi p. e. foire, gloire, histoire, poire, victoire, ou ils s'emploient si rarement qu'il suffit de les apprendre, quand ils se présentent dans les écrits français, puisque la conversation les exige très-rarement.

II. Hesiodi scuti Herculis descriptio cum Homeri descriptione scuti Achillis comparatur, ut utriusque poetae ars atque ingenium appareant.

In antiquitate multos exstitisse heroes, qui fortitudine ac robore praestantes periculosissimas cum hostibus, feris, monstris, immo cum diis immortalibus suscipiebant pugnas, historia fabularis docet. Qui quum perpetuis fere pugnis vitam degerent, nihil antiquius habebant quam ut et arma et tela pararent sibi quam optima. Quamobrem ea primum ad certandum maxime idonea, deinde aptissima, denique pulcherrima esse summopere studebant. Aliis omissis ad eximiam pulchritudinem in comparando scuto Herculis, quod Hesiodus descripsit, cum scuto Achillis, cujus Homerus nobis proposuit imaginem, praecipue respiciendum est. Si quidem antiquitatis populorum tela pulchritudine ac venustate excellebant, multo magis arma, et ex his scuta variis diversisque figuris et imaginibus ornata erant. In scuto Capanei hominem nudum fuisse facem gerentem, cui incisa fuisset: *πρήσω πόλιν,* [1]) Tydei vero coeli, lunae, stellarum simulacra, Eteoclis militem per scalas turrem conscendentem dicentemque: *οὐδ' ἂν Ἄρης μ' ἐκβάλοι πυργωμάτων* [2]) Aeschylus memorat [3]). Et suo jure Schlichtegrollius [4]) profert, vocabula germanica schildern, Schilderung, Schilderei pro beschreiben oder darstellen, Gemälde etc., declarare, antiquissimos Germanos fortasse nullam habuisse imaginem, nisi in scutis. Ex quo intelligitur, non solum Graecos et Romanos, sed etiam Germanos scutis variis figuris exstructis usos esse. Sed omnium praestantissima artificiosissimaque scuta sunt Achillis et Herculis, quorum alterius Homerus, alterius Hesiodus mentionem facit.

Jam vero forsitan interroget aliquis: Quis est, qui carmen, quod inscribitur scutum Herculis, quod vulgo Hesiodo attribuitur, composuit? Utrum carmen, scutum Achillis aut scutum Herculis, prius panctum est? Quae forma scutorum erat, ovata aut rotunda? Qua ratione singulae figurae et quo scuti loco collocatae erant?

Quis carmen, quod inscribitur scutum Herculis, fecerit, hoc loco exponere, quum longum

---

[1]) Aesch. *ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας* v. 434.
[2]) Aesch. ib. v. 469.
[3]) Aesch. ib. v. 400 sqq.
[4]) Ueber den Schild des Hercules nach der Beschreibung des Hesiodus, Gotha 1788.

est, tum ad explicationem meam non pertinet. Stesichorus, item Apollonius Rhodius, Megaclides, Apollodorus, Athenaeus, grammatici Graeci Hesiodum hujus carminis auctorem esse putant, Aristophanes Byzantius,[1] Pausanias, Longinus, Eustathius aliique alii hoc carmen tribuunt. Sed nihil certi de hac re dici potest.[2])

Quo tempore Homerus, quo Hesiodus vixerit, non satis constat. Xenophanes Eleata, Posidonius, Joannes Antiochenus (Malala) grammaticique Alexandrini Hesiodum Homero natu minorem esse affirmant; Ephorus vero primus et qui eum secuti sunt Philostratus, L. Attius, Marmor Parium eum majorem esse contendunt; Herodotus (II. 53), Euthymenes in Chronicis, Archemachus in tertio Euboicorum (v. Clem. Alex. Strom. I. p. 239. Sylb.) eum Homero aequalem fuisse vindicant. Praetermissis iis quae Marckscheffelius, Thierschius, Goettlingius aliique optime de schola Homerica et Hesiodia disputaverunt, pro certo habetur, Hesiodum post Homerum vixisse, id quod comparatione carminis, cui nomen est „Scuto Herculis", cum Homeri descriptione scuti Achillis liquet. Nam fere ubique patet, Hesiodum ingenuose quidem scuti Herculis descriptionem composuisse, sed Homerum esse imitatum. Poesis enim genus, quo Hesiodus utitur, non solum a genere epico Homeri abhorret vergitque ad genus didacticum, sed etiam res propriis saeculi, mores depravatos, reges degeneratos atque corruptos (*δωροφάγοι*) nobis Hesiodus descripsit, quae res Homeri alienae sunt aetate. Ex quo intelligi potest, et eos errare, qui Marmor Parium sequentes Hesiodum Homero natu majorem, et eos, qui eum Homeri aequalem esse contendunt. Cui rei Wolfius (prolegg. p. XLII) assentitur hisce verbis: „Theogonia autem et Scutum Herculis et maxima pars eorum, quorum brevia fragmenta supersunt, Homerum toto fere saeculo subsequuntur. Hujus rei argumento est, quod in iis plures notiones novae exstant et imitationes locorum Homericorum, imprimis terrarum et populorum auctior et explicatior notitia"[3]).

Jam vero nonnulla de scuti et Achillis et Herculis dicenda mihi videor forma, de qua alii alia protulerunt. Primus omnium, qui de hoc carmine bene meriti sunt, Schlichtegrollius l. c. Herculis scuti formam ovatam fuisse putat; sed hoc non satis diserte ostendit. Deitersius iis assentitur, qui formam scuti rotundam fuisse dicunt. Liceat mihi ejus ipsius verba afferre: „Nam quum omnino rotunda clipeorum forma apud Graecos semper fuerit usitatissima, quam qui relinquere vellet, hoc diserte indicare deberet: tum maxime Homerus, a quo totam hanc armorum enumerationem sumpsit noster, rotundos tantum novit clipeos."[4]) Quamquam suo jure Deitersius rotundam clipeorum formam omnino usitatissimam fuisse indicat, tamen mea quidem sententia, si Homero rotundos tantum notos fuisse clipeos putat, graviter errat. Nam Jl. XVI. 803 et aliis locis legitur *ἀσπὶς τερμιόεσσα*, quod ephiteton minime convenit formae rotundae. *Τερμιόεις*, cujus radix *τέρμα*, est „terminatus, finitus, id quod terminatur." In Hesiodi *ἔργα καὶ ἡμέραι* v. 537 legitur:

καὶ τότε ἕσσασθαι ἔρυμα χροός ὥς σε κελεύω,
χλαῖνάν τε μαλακὴν καὶ τερμιόεντα χιτῶνα,

quos versus Graevius hisce verbis vertit:

---

[1]) cfr. Aelian. v. h. 36.
[2]) cfr. etiam Goettlingii prolegg. ad Hesiodi carmina ed. 1843 pag. 58.
[3]) cfr. etiam J. H. Voss. Epist. myth. et Antisymb. I. p. 289, et Thiersch. de Hesiodo in commentat. acad. Monac. 1813. p. 20.
[4]) Deiters. de Hesiodia scuti Herculis descriptione. Bonnae 1858.

Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,
laenam mollem et talarem tunicam.

Τερμιόεις χιτών est igitur idem quod *ποδήρης χιτών*, vestis ad pedes usque defluens. Et Georgius Pasor in lexico ad Hesiodi opera *τερμιόεντα* explicat esse talarem, ad pedes usque demissum. Cui Goettlingius quoque assentitur, qui de *τερμιόεντα χιτῶνα* dicit: „Et quam postea dixerunt *σισύραν*, a *σύρω*, quod ad pedes usque defluebat ita, ut et hic *Ἰαόνων ἑλκεχιτώνων* memineris. Non diversa videtur *κατωνάκη* fuisse apud rusticos Dores. cfr. Muelleri Dor. II. p. 41. et Welckeri prolegg. ad Theognid. p. 35.“ Etiam Hom. Odyss. XIX. 242 inveniuntur verba *τερμιόεντα χιτῶνα*, in quibus, quam dixi, vis inest. Itaque *τερμιόεις* est longus („zu Ende gehend,“ Crusius lex. „langausreichend“ Vossius) *ἀσπὶς τερμιόεσσα* (Jl. XVI. 803) scutum longum, scutum ovatum. Scuti vero epitheta *ἀμφίβροτος* (Jl. II. 389; XI. 32) et *ποδηνεκής* (Jl. XV. 645) Eustathius *ἀνδρομήκης*, i. e. scutum viri longitudinis interpretatur. Et scriptor, cujus brevia exstant scholia in Homerum, dicit ad Jl. II 389: *ἀσπίδος ἀμφιβρότης: τῆς πανταχόθεν τὸν βροτόν, ὅ ἐστι τὸν ἄνθρωπον, περιεχούσης καὶ σκεπούσης· ἀνδρομήκεσι γὰρ ἐχρῶντο ταῖς ἀσπίσιν οἱ παλαιοί.* — Tyrtaeus II. 23: *μηρούς τε κνήμας τε κάτω καὶ στέρνα καὶ ὤμους ἀσπίδος εὐρείης γαστρὶ καλυψάμενος.* — Jl. XV, 645, ubi legitur *ἀσπὶς ποδηνεκής*, Apollonius Sophista sic interpretatur: *ποδηνεκέα. βαθεῖα, ὥστε ἀπὸ τοῦ αὐχένος μέχρι τῶν ποδῶν διϊκνεῖσθαι.*

Sic permulti in Jliade loci inveniuntur, quibus clipeorum forma oblonga significatur. Itaque Bothius quoque ad Jl. VI, 117 annotat: „Descriptio *ἀσπίδος ἀμφιβρότης*, h. e. clypei, qui totum corpus a cervice ad talos tegebat.“ Scutum vero, quod tam longum est, ut totum corpus tegat, certe rotundum esse nequit. Accedit, quod antiquorum, quae exstant pleraeque, ut Martis et Minervae statuae scutis ornatae sunt ovatis, id quod Schlichtegrollius l. c. p. 37 probat. Heroum scuta omnino ita constructa erant, ut totum corpus tuerentur. Quae si rotunda fuissent, et propter magnitudinem, et propter gravitatem vel pondus ad corpus defendendum apta non fuissent, quoniam propter latitudinem pugnatorem impedivissent, quominus se defenderet; sin vero ovata, apta ad corpus tegendum erant. Nec vero impedit, quominus *ἀσπίς* (Hom. Jl. III., 147.) *πάντοσ᾽ ἐΐση* (Voss. von wohlgerundeter Wölbung) et (Jl. V, 797) *εὔκυκλος* nominetur; nam non minus haec epitheta ad *ἀσπίδα* ovatam, quam *ἀμφίβροτος, ἀνδρομήκης, ποδηνεκής, τερμιόεις* spectant. Ceterum scutum et Achillis (Jl. XVIII, 478 sqq.) et Herculis non *ἀσπίς*, sed *σάκος* nominatur; *σάκος* autem scutum est diversum ab *ἀσπίς* et majus, ut supra demonstravimus, ovatum sive oblongum. Cfr. Crusius lex. ad Hom. s. v *σάκος*; Pape lex. s. v. *σάκκος*.

Etiam Vollbrechtius annotat in prolegg. ad Xenoph. Anab. §. 7. Der Schild ist vorherrschend der grosse Ovalschild, der mit einem Riemen zum Umhängen (*τελαμών*, Wergehäng) und einer Handhabe für die linke Hand des Trägers versehen war. Doch kommt auch der runde Schild vor, der ohne Wergehäng mit Ringen oder Handhaben für Arm und Hand versehen war.

Postquam igitur pro certo habemus, heroum scuta, imprimis Herculis, quod Hesiodus, et Achillis, quod Homerus descripsit, ovata fuisse, altera exstat difficultas, quomodo singulae exstructae fuerint in scuto figurae; nam in rotundo scuto quomodo singulae formae distributae fuissent haud magnum est discrimen, modo medii scuti figura descripta esset. Quae vero medii scuti sit figura, Homerus non designavit. Hesiodus autem, qui Homeri descriptionem imitatus est, incipit hisce verbis:

Ἐν μέσσῳ δὲ δράκοντος ἔην φόβος, (v. 144.)

Qua re ductus non dubito, quin Homerus (Jl. v. 483—489) quoque terram, coelum, mare, solem, lunam, stellas, primas figuras descriptas, primam imaginem in medio scuto fictam designari velit.

Jam vero quaeritur, qua ratione ceteras figuras in scuto distributas esse poetae cogitaverint, quam rem Homerus ne verbo quidem tangit.

Utraque scutorum descriptione diligentissime considerata, novem imagines compluribus figuris compositae mihi occurrerunt, una in medio scuto posita, octoque eam cingentes in hunc modum:

Homeri scuti Achillis imagines:	**Hesiodi scuti Herculis imagines:**
I. Terra, coelum, mare, sol, luna, stellae. vv. 484—489.	I. Draco, Eris, Προΐωξις, Παλίωξις, Tumultus, Terror, Homicidium, Contentio, Turba, Parca, duodecim serpentes marginem explentes. vv. 144—167.
II. Urbs laeta. Nuptiae, convivia, saltationes ad tibiam et citharam, mulieres eas spectantes, concio populi in foro, senatores judicantes, praemium justissimi judicis. vv. 490—508.	II. Pugna caprorum et leonum. vv. 168—177
III. Urbs obsessa, insidiae; mulieres, infantes, senes in muris stantes; Mars et Pallas, gregum caedes; impetus oppugnantium, Eris, Κυδοιμός, Κήρ. vv. 509—540.	III. Pugna Lapitharum et Centaurorum, Martis equi, Mars et Pallas, Pavor et Metus. vv. 178—200.
IV. Ager, aratores, quibus in sulci fine homo properanter accedens poculum vini praebet. vv. 541—549.	IV. Deorum saltantium chorus, Apollo citharizat, Musae canunt. vv. 201—206.
V. Ager, messis, messores, rex sceptrum laetus tenens, convivium paratur a famulis sub quercu. vv. 550—560.	V. Portus cum delphinibus et piscibus, in cujus ripa piscator jaculum tenens sedet. vv. 207—215.
VI. Vinea vitibus uvisque ornata fossaque circumdata et semita exstructa; puellae et pueri uvas portantes, chorus et fidium cantus. vv. 561—572.	VI. Perseus festinans, ense armatus, in tergo caput Gorgonis, circum tempora Orci regis galeam portans, gravi caligine circumdatus, quem Gorgones persequuntur. vv. 216—236.
VII. Taurorum grex in pascuum ad flumen situm festinantium; quattuor pastores cum novem canibus frustra taurum duobus leonibus eripere student. vv. 573—586.	VII. Urbs obsessa, cives cum hostibus pugnantes, mulieres in muris clamantes, senes in portis supplicantes, et Κῆρες et Parcae propter occisos pugnantes, Ἀχλύς. vv. 236—270.
VIII. Ovium greges candidarum in valle pascentium, stabula, tabernacula, crates. vv. 587—589	VIII. Urbs turrita cum septem portis, homines voluptatibus et choreis laeti, nuptiae, puerorum et puellarum chori, cantus, ludi, saltationes ad citharam et tibiam, equites. vv. 270—286.

IX. Juvenes gladio armati et virgines coronis ornatae chorum ducunt; duo saltatores. vv. 590—605.

IX. Messis, aratores, messores, ludus ad tibiam, vindemia, pugnatores et luctatores, venatio, ex curru dimicantes, praemium victoris. vv. 286—313.

Si scuti cujusdam ovati superficiem, primam imaginem in media collocatam lineaque in formam scuti orae terminatam animo nobis finxerimus, spatium hac linea et ora scuti inclusum inter octo imagines, quae supersunt, aequabiliter distribuendum erit ita, ut omnis imago et scuti oram et quam dixi lineam aequliter tangat ac diametros parva et primam et quintam, magna et tertiam et septimam harum partium in duas partes aequaliter dividat. Prima imagine in medio scuto collocata, secundam in prima octo partium, tertiam in sequenti, quartam in tertia vel erecto scuto infima, quintam in quarta positam esse cogites. Nam Hesiodum a sinistra ad dextram progressum singulas scuti imagines descripsisse verisimillimum est. Haec recte disputata esse, paucis ostendam.

Hesiodus descriptionem urbis obsessae incipit verbis (v. 236) »*ἐπὶ δὲ δεινοῖσι καρήνοις Γοργείοις κτλ.*« quod Graevio probante verto: »Supra saeva autem capita Gorgonum etc.« Capita vero Gorgonum in antecedenti imagine describuntur. Ergo scio, quam poetae descriptione ductus septimo loco posui imaginem urbis obsessae scuti parte sinistra supra antecedentem diametro parva aequaliter divisam imaginem collocatam esse. Jmaginis vero laetae urbis descriptio, quae descriptionem obsessae urbis sequitur, incipit hisce verbis (v. 270): *παρὰ δὲ εὔπυργος πόλις ἀνδρῶν* (i. e. juxta vero turrita urbs hominum). Jtaque imago hujus urbis juxta obsessae urbis imaginem ponenda est. Ex quo intelligitur, supras extam septimam, juxta septimam vero octavam collocandam esse imaginem, quam erecto scuto, magna diametros, ut supra dixi, aequaliter dividit. Post octavam vero imaginem nonam, post nonam, quum prima in medio scuto posita sit, secundam, post secundam tertiam etc. ponas.

Nam novem tantum imagines et in Hesiodi descriptione scuti Herculis et Homeri scuti Achillis inveni. Etiam hac re Hesiodum Homeri descriptionem diligentissime imitatum esse liquet.

Homerus de distribuendis figuris nihil profert; sed eodem modo, quo in scuto Herculis, singulas figuras distribuere non dubito, quoniam Hesiodus, Homeri descriptionis imitator fidissimus, descriptionem suam sic instituit, ut Homerum suam instituisse intellexit. Et quam pulchre hoc modo singulae scutorum figurae dispositae sunt! Erectis scutis in Herculis summo et infimo scuto binas imagines res quietas ac placidas, in utroque vero latere binas exprimentes res bellicas invenimus. Homerus autem in utroque scuti latere unam tantum imaginem res bellicas exhibentem descripsit; ceterae imagines nobis ostendunt res quietas; Hesiodus in medio scuto res terribiles horrendasque, Homerus placidas jucundasque composuit. Hesiodus omnino quinque imagines rebus terribilibus, quattuor vero rebus placidis impletas, Homerus duas tantum, quae res terribiles, septem vero, quae res placidas exhibent, descripsit. Et profecto, Hesiodus cum majore gravitate, quam Homerus, qui quasi aetatem auream nobis proponit, res contemplari videtur, quasi illa quinta viveret aetate, de qua dicit: (*ἔργα καὶ ἡμέραι* vv. 172 sqq.)

μηκέτ' ἔπειτ' ὤφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι·
νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον, κέ.

Jam vero ad ipsum comparandum scutum Herculis cum scuto Achillis transiturus sum. Comparatio autem duplex erit, cujus prima parte ostendam, unde Hesiodes descriptionem scuti Herculis duxerit, altera vero rem ipsam ita tractare mihi proposui, ut utriusque poetae ars atque ingenium appareant.

Index versuum et locorum Hesiodi scuti Herculis, qui ex Homeri carminibus hausti sunt.

Scuti	Homeri
vv. 122—136: confer. cum	vv. Jl. 3, 330 sqq.; 11, 17 sqq.; 16, 130 sqq.; 19, 369 sqq.
124: δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε.	Jl. 3, 332. 11, 19. 16, 133. 19, 371. } δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε.
136: κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκε.	Jl. 3, 333. 16, 137. } κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν.
145: ἔμπαλιν ὄσσοισιν πυρὶ λαμπομένοισι δεδορκώς.	Jl. 19, 365: . . . . . τὼ δέ οἱ ὄσσε λαμπέσθην, ὡς εἴ τε πυρὸς σέλας·
146: τοῦ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο στόμα λευκὰ θεόντων κέ.	Jl. 19, 365: τοῦ καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλε,
147—150: similis descriptio invenitur	Jl. 4, 439 sqq.
151—153: cfr.	Jl. 1, 3; Od. 1, 162 sqq.; Od. 12, 45 sqq.
155: ἐν δ' ὅμαδός τε φόβος τ' ἀνδροκτασίη τε δεδήει.	Od. 11, 612: ὑσμῖναί τε μάχαι τε, όνοι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
156—159: Ἐν δ' Ἔρις, ἐν δὲ Κυδοιμὸς ἐθύνεον, ἐν δ' ὀλοὴ Κήρ, ἄλλον ζωὸν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον, ἄλλον τεθνηῶτα κατὰ μόθον ἕλκε ποδοῖιν.	Jl. 18, 535—538: Ἐν δ' Ἔρις, ἐν δὲ Κυδοιμὸς ὁμίλεον, ἐν δ' ὀλοὴ Κήρ, ἄλλον ζωὸν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον, ἄλλον τεθνηῶτα κατὰ μόθον ἕλκε ποδοῖιν.
164: τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν,	Jl. 19, 365: τοῦ καὶ ὀδόντων μέν καναχὴ πέλε,
168—178: pugna aprorum et leonum hausta ex	Jl. 5, 78; 7, 256; 8, 378; 9, 413; 16, 823; Od. 11, 611 sqq.
191: ποδώκεες ἕστασαν ἵπποι	Jl. 10, 569: ἵπποι ἕστασαν ὠκύποδες.
191—197 sumpti sunt ex	Jl. 15, 119 sqq.
191—200: imagines Martis et Palladis.	Jl. 4, 139: ὦρσε δὲ τοὺς μὲν Ἄρης, τοὺς δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη. Etiam aliis locis Mars et Pallas conjuncti sunt, sic Jl. 5, 430; 18, 516; 20, 358.
193: πρυλέεσσι κελεύων.	Jl. 15, 517: ἡγεμόνα πρυλέων.

Scuti	Homeri
vv. 195—196: . . παρὰ [Ἄρει] δὲ Δεῖμός τε Φόβος τε ἕστασαν,	vv. Jl. 4, 139 sqq. ὦρσε δὲ τοὺς μὲν Ἄρης, τοὺς δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη, Δεῖμός τ' ἠδὲ Φόβος, καὶ Ἔρις ἄμοτον μεμαυῖα, Ἄρεος ἀδροφόνοιο κασιγνήτη ἑτάρη τε.
196: πόλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν	Jl. 3, 241: μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν.
197: Διὸς θυγάτηρ ἀγελείη Τριτογένεια	Od. 3, 378: Διὸς θυγάτηρ κυδίστη Τριτογένεια.
197—200: formati sunt secundum	Jl. 5, 738 sqq. Palladis armatura.
200: φύλοπιν αἰνήν	Jl. 4, 15.; 4, 65 aliisque locis.
201: ἐν μέσσῳ	Jl. 18, 569: ἐν μέσσοισι.
201—206 sespondent in universum	Jl. 1, 603 sqq.; Jl. 18, 569—572.
202: ἱμερόεν κιθάριζεν	Jl. 18, 570: ἱμερόεν κιθάριζε.
203: χρυσείῃ φόρμιγγι	Jl. 18, 569: φόρμιγγι λιγείῃ.
207: ἐν δὲ λ'μὴν εὔορμος	Od. 4, 358; 9, 136: ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος.
207—215 similes sunt	Jl. 21, 22 sqq.
227 cfr.	Jl. V. 845.
216—236: cfr. Pausan. V, 18, 1: »αἱ δὲ ἀδελφαὶ Μεδούσης ἔχουσαι πτερὰ Περσέα εἰσὶ διώκουσαι· τὸ δὲ ὄνομα τῷ Περσεῖ γέγραπται μόνῳ.« Cfr. etiam Paus. I, 23, 8: »καὶ Μύρωνος Περσέα τὸ ἐς Μέδουσαν ἔργον εἰργασμένον.«	Haec fabula Homero jam nota fuit, sed minus exculta.
233—236:	Jl. 5, 739; 11, 36; 11, 32—137 conferatur.
236—270: continent	Jl. 18, 509—540.
239—240 fere idem exhibent ac	Jl. 9, 529—532.
240: πραθέειν	Jl. 18, 511: διαπραθέειν.
241—248: cfr.	Jl. 18, 514, 515.
245: γῆράς τε μέμαρπεν.	Od. 24, 390: ἐπεὶ κατὰ γῆρας ἔμαρψεν.
246—248: cfr.	Jl. 18, 515.
248—270: cfr.	Jl. 18, 535—538.
249 confr.	Jl. 12, 326; 23, 78.
253: νεούτατον	Jl. 18, 536: νεούτατον.
270—313: cfr.	Jl. 18, 491—508.
272—280: nuptiae celebrantur	Jl. 18, 491—496 nuptiae celebrantur.
274: ἦγοντο — πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει.	Jl. 18, 493: ἠγίνεον — πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει.
275: αἰθομένων δαΐδων	Jl. 18, 492: δαΐδων ὕπο λαμπομενάων.
277—280: conferas cum	Jl. 18, 494—495.
286: ἀροτῆρες	Jl. 18, 542: ἀροτῆρες.
287—300: cfr.	Jl. 18, 541—549; 550—560; 561—572.
288: βαθὺ λήϊον.	Jl. 18, 550: βαθὺ λήϊον.

Scuti	Homeri
vv. 288—289: ἤμων αἰχμῆς ὀξείῃσι	vv. Jl. 18, 551: ἤμων ὀξείας δρέπανας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
291: ἐν ἐλλεδάνοισι δέον	Jl. 18, 553: ἐν ἐλλεδάνοισι δέοντο.
292: οἱ δ' ἐτρύγων οἴνας δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες.	Jl. 18, 566: τρυγόωεν. Jl. 18, 551: δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
293: ἐν ταλαροῖς ἐφόρευν	Jl. 18, 568: πλεκτοῖς ἐν ταλαροῖσι φέρον.
294: μέλανες βότρυες	Jl. 18, 562: μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν.
295: βριθόμενος σταφυλῇσι	Jl. 18, 561: σταφυλῇσι βρίθουσαν ἀλωήν.
296: ἐν ταλαροῖς ἐφόρευν	Jl. 18, 568: ἐν ταλαροῖσι φέρον.
298: ἀργυρέῃσι κάμιξι	Jl. 18, 563: ἀργυρέῃσι κάμιξι.
319: Ἥφαιστος ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε.	Jl. 18, 478: ποίει [Ἥφαιστος] δὲ πρώτιστα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε. Jl. 3, 335 / Jl. 16, 136: αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε.
320: ἀρσάμενος παλάμῃσι	Jl. 3, 338: εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ὅ οἱ παλάμηφιν ἀρήρει. Jl. 16, 139: εἵλετο δ' ἄλκιμα δοῦρα, τά οἱ παλάμηφιν ἀρήρει.
322: εἴκελος ἀστεροπῇ.	Jl. 14, 386: εἴκελον ἀστεροπῇ.
338: ὣς εἰποῦσ' ἐς δίφρον ἐβήσατο δῖα θεάων.	Jl. 5, 837: ἡ δ' ἐς δίφρον ἔβαινε — ἐμμεμαυῖα θεά.

Jn universum scuti descriptio conferatur cum Jl. 11, 15—46 et 18, 462—607.

Index versuum Hesiodi descriptionis scuti Herculis, qui in ea ipsa descriptione similes inveniuntur.

146 = 164. 146: τοῦ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο στόμα λευκὰ θεόντων.
164: τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν εὖτε μάχοιτο —

147 = 236. 147: δεινῶν, ἀπλήτων, ἐπὶ δὲ βλοσυροῖο μετώπου
δεινὴ Ἔρις κέ. (Conjunge hos versus cum v. 146.)
236: ἄγρια δερκομένω κέ.

150 = 163. 150: ὅτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷει φέροιεν.
163: οἵτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷει φέροιεν.

161 = 168. 161: ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσαν, οὔτι φατειῶν,
168: ἐν δὲ συῶν ἀγέλαι χλούνων ἔσαν ἠδὲ λεόντων.

168—169 = 176—177. 168—169: ἐν δὲ συῶν ἀγέλαι ἔσαν ἠδὲ λεόντων
ἐς σφέας δερκομένων, κοτεόντων θ' ἱεμένων τε.
176—177: τοὶ δ' ἔτι μᾶλλον ἐγειρέσθην, κοτέοντε μάχεσθαι,
ἀμφότεροι, χλοῦναί τε σύες χαροποί τε λέοντες.

231 = 233 = 236. 231: . . . . ἐπὶ δὲ χλουροῦ ἀδάμαντος.
233: . . . . ἐπὶ δὲ ζώνῃσι δράκοντι.
236: . . . . ἐπὶ δὲ δεινοῖσι καρήνοις.

241 = 251 = 306. 241: . . . . δῆριν ἔχοντες.
251: δῆριν ἔχον κέ.
306: δῆριν ἔχον κέ.

261 = 411. 261: πᾶσαι δ' ἀμφ' ἐνὶ φωτὶ μάχην δριμεῖαν ἔθεντο.
411: ἐσσυμένως δέ οἱ ἀμφὶ μάχην δριμεῖαν ἔθεντο.

277 = 284. 277: πρόσθ'- ἔκιον. κέ.
284: πρόσθ' ἔκιον. κέ.

279 = 348. 279: . . . . . . περὶ δέ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.
348: . . . . . . περὶ δέ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.

282 = 283 = 299. 282: τοί γε μὲν αὖ παίξοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ,
283: τοί γε μὲν αὖ γελόωντες· ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος κέ.
299: τοί γε μὲν αὖ παίξοντες ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος.

293 = 296. 293: οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρευν κέ.
296: οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρευν.

295 = 298. 295: βριθομένων φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃς ἑλίκεσσιν.
298: σειόμενος φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃσι κάμαξι.

297 = 213. 297: χρύσεος ἦν, κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο.
313: χρύσειος, κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο.

$299 = \frac{282}{2} + \frac{283}{2}$. 299: τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος.
$\frac{282}{2}$: τοί γε μὲν αὖ παίζοντες
$\frac{283}{2}$: . . . . ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος.

His indicibus perspectis, si versus ex Homeri operibus haustos consideraverimus, si comparationem illorum versuum, qui aut iidem sunt, aut ex compluribus versibus conscripti apparent, instituerimus, si repetitiones ineptas [1]) spectaverimus eaque quae suo loco posita non sunt contemplati fuerimus [2]), perfacile intelligetur hanc scuti Herculis descriptionem et compluribus recensionibus et insertis multis rersibus spuriis corruptissimam esse. Jam vero res postulat, priusquam ad comparationem cum scuti Achillis descriptione accuratius accedam, ut ejiciendis versibus spuriis atque restituendis lectionibus genuinis descriptionem scuti Herculis in pristinum, scilicet quem poeta ei dedit statum, restituam. Sed id vetat tum exiguum ad hunc laborem concessum tempus, tum hoc quaestionis spatium excederet.

Jtaque ubi corruptiones majoris momenti suspicor, comparationem non tam acute, quam ceteris locis instituam, ne, quae alii peccaverint, in culpam vertere videar poetae. Quam cor-

[1]) vv. 148 et 156; 294 et 300 etc.
[2]) v. 321, πάλλεν σάκος. 149—150.

rupta vero haec scuti Herculis descriptio sit, jam Schlichtegrollius, Heinrichius, Hermannus, Muellerus, Lehrsius, Hartmannus, Deitersius, alii ostenderunt.

Jam vero ad alteram comparationis partem accedam.

Hercules Cycno, Martis filio, et Marti ipsi occurrens, cum illis certare decrevit. Celeriter igitur sibi induit arma, quae poeta ordine describit, praecipue vero copiosissimeque scutum. Tali modo scuti descriptionem sequentes, instantis pugnae fere obliviscimur, id quod in culpam poetae verto. Multo melius Homerus, qui nos in Vulcanis quasi inducit officinam, ut ipsi praesentes videamus, quomodo opifex scutum fabricet. Officinam urentem, colles modo fortius modo lenius flantes, quasi spectamus. Pedetentim scutum nasci sentimus inter manus divini fabri. Hesiodus contra, aut quisquis ille conscriptor carminis est, jam paratum scutum minus artificiose in singulas partes dividit, quas singulatim nobis proponit [1]).

Quod ad scuti planitiei descriptionem adtinet, quam distincte Homerus nobis eam proponit! Dicit (vv. 478—480).

Ποίει δὲ πρώτιστα σάκοσ μέγα τε στιβαρόν τε
πάντοςι δαιδάλλων, περὶ δ' ἄντυγα βάλλε φαεινής,
τρίπλακα, μαρμαρέην, ἐκ δ' ὑργύρεον τελαμῶνα.
πέντα δ' ἄρ' αὐτοῦ ἔσαν σάκεος πτύχες.

Scutum triplici margine circumdedit Vulcanus; in margine vero posuit argenteum telamonem; scuti tabulata sunt quintuplicia; omne tabulatum videri non posse, sed summum tantum, manifestum est; triplex vero margo ita formatus erat, ut, quum alius alio plus promineret sed partim eum tegeret, omne marginis tabulatum esset perspicuum.

Hesiodi scuti marginis descriptionem si contulerimus cum Homeri, perfacile nobis erit in aperto, eam perobscuram esse. Quis enim est, qui acute et distincte hos Hesiodi versus explicet (v. 141 sqq.)

Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ τιτάνῳ, λευκῷ τ' ἐλέφαντι,
ἠλέκτρῳ θ' ὑπολαμπὲς ἔην, χρυσῷ τε φαεινῷ
λαμπόμενον· κυάνου δὲ διὰ πτύχες ἠλήλαντο,

quum et desciptio et verba ipsa obscuritate obruta sint? [2]) Meum non est, hoc loco singula verba explicare, de quibus multi multa scripserunt. Sin autem ad scuti marginem respicio, eum omnino ex quattuor tabulatis constare liquet. Homerus quidem tria tantum affert; sed Hesiodus, qui ubique descriptionem augere et amplificare studet, non solum ad Achillis scuti marginem unum tabulatum adjicit, sed etiam, qua ex materia tabulata sint fabricata, adjungit. Neque vero, ut nonnulli, putes, scuti margini, ut operi vermiculato, *τίτανον, ἐλέφαντα, ἤλεκτρον, χρυσὸν* glutinis ope inserta fuisse, quam meam explicationem etiam poeta verbis *πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ . . . ἔην* probat. Nec vero minus obscura sunt verba *κυάνου δὲ διὰ πτύχες ἠλήλαντο.* Per

1) Memineris Schilleri nostri poematis, quod inscribitur: »Der Kampf mit dem Drachen.« Schillerus draconis imaginem, quam ex charta paravit, nobis proponit; quum pugnandi hora instat, protinus eques monstrum aggreditur, ne exspectatio languescat.

2) cfr. Goettling. ad h. l. — Heinrich. scut. Herc. — Welcker. Zeitschr. f. Gesch. d. alt. Kunst I. p. 553. — Mueller. Zeitschr. für Alterth. 1834. No. 110. — Heyn. Comment. Soc. sc. T. I. p. 111. Buttmann. Mythol. II. p. 346 sqq.

quam enim rem ductae erant ceruleae laminae? Per scutum ipsum, an inter singula marginis tabulata? Equidem eas inter singulas marginis partes ductas esse puto.

Quae si contemplatus fueris, Homeri descriptionem scuti marginis multo et claritate et venustate Hesiodi superare persuasum habebis.

Ad singularum scutorum imaginum comparationem si accedimus, duae nobis res considerandae sunt; primum enim comparandae sunt figurae, quas et Homerus et Hesiodus descripsit, deinde, quas uterque proprias exhibet. Jmagines vero, quas et Homerus et Hesiodus descripsit, sunt hae:

		Homeri versus:	Hesiodi versus:
I.	Urbs laeta	480—508.	270—286.
II.	Urbs obsessa	509—540.	236—270.
III.	Aratores	541—549.	286—288.
IV.	Messis	550—560.	288—291.
V.	Vindemia	561—572.	292—301.
VI.	Pugna { taurorum et leonum	573—586.	. . . .
	{ aprorum et leonum	. . . .	168—177.
VII.	Juvenum et virginum chorus; saltatores . .	590—605.	278—286.
VIII.	Eris cum figuris adjunctis	535—540.	147—167.
IX.	Oceanus	606—607.	314—318.

Homerus exhibet proprias imagines:

I. Coelum, terram, mare etc. . . . . Jl. XVIII, vv. 483—489.

II. Ovium greges, crates etc. . . . . ibid. vv. 587—589.

Hesiodus exhibet proprias imagines:

I. Imaginem medio in scuto positam . . . . vv. 144—167.

II. Pugnam Lapitharum et Centaurorum . . . . vv. 178—200.

III. Deorum saltantium chorum . . . . vv. 201—206.

IV. Portum cum delphinibus, piscibus, piscatore . . . . vv. 207—215.

V. Perseum festinantem . . . . vv. 216—236.

Hesiodum saepe Homeri scuti Achillis descriptionis imagines confudisse in describendo scuto Herculis jam intellexeris. Sic singula lineamenta imaginis, quae messem exprimit, sumpsit ex Achillis scuti imaginibus aratorum, messis, vindemiae; quam imaginem in medio Herculis scuto collocavi, composuisse videtur ex Homeri singulis partibus urbis obsessae; imaginem urbis voluptatibus laetae ex Homeri eadem descriptione et imagine juvenum et virginum saltantium composuit. Sed videamus singula.

Similium imaginum prima est descriptio urbis variis voluptatibus laetae.

Uterque poeta nobis proponit imaginem venustissimam; sed Homerus multo distinctius descripsit res, ut imago nobis occurrat perlucidior. Adjicit saltationi mulieres, quae, quod usu venit, chorum adspectant. Cum nuptiis et voluptatibus diversi generis judices litem dirimentes conjungit. Et id quidem suo jure; nam gaudia voluptatesque non solum indicant pacem, sed praecipue judices aequis legibus judicantes. Jtaque duo auri talenta deposita sunt praemium judicis, qui justissimum judicium ferat. Et quamquam descriptio omnino obscuritate libera non

esse videtur, quia primum judices in lapidibus asciatis sedere, deinde vero, sceptro a praeconibus accepto, surgere invicemque judicium ferre dicuntur, id quod imaginis naturae obstare videtur, tamen illud ex poetae imaginandi vi processisse habendum est.

Hesiodus hujus imaginis universam descriptionem non solum ex hac Homeri descriptione hausit, sed etiam cum iis, quae Homerus vv. 590—605 profert, conjunxit. Qua de causa ejus descriptio obscuritate quadam cumulata est, id quod quidem non tam in culpam poetae vertam, quam eorum, qui, quod hoc loco patet, recensionem curarunt. Extra urbis portas juvenes quoque equis vehentes conspiciuntur, id quod ab Homeri descriptione alienum est. Sed non habeo, cur poetam ob hoc additamentum reprehendam, quoniam equorum fatigatio aliena non est a rebus pacis. Neque vero poeta judices judicantes affert, quod quidem cum descriptionis detrimentro omisit.

Si ad versus sequentes (286—313) respicimus, utrum ad eandem, quam poeta modo descripsit imaginem spectent, necne, certatur. Res descriptionis antecedentis uberiores sunt, quam ut, quae sequuntur, nisi imaginem ingentis magnitudinis fuisse arbitramur, cum iis conjungamus. Jllas enim propriam imaginem implere intelligendum est sumptum ex diversis Homeri descriptionibus, ut jam antea ostendi. Sed mihi quidem minime placet singularum partium compositio. Quam magnam enim imaginem tibi finges, in qua omnes, quae ad agriculturam pertinent res conjunctae cum magnis agris et vineis, praeterea saltationes ac ludi, luctatio (*πάλη*), pugilatus (*πυγμική*), venationes, equites de praemio certantes, curruum certamen, tripus, qui praemium sit victoris, collocata sint? Quae imago lectori certe obscura apparet. Homeri descriptio hic quoque, ut fere ubique, simplicitate praestat. Agricolae arant; in sulci finibus homo quidam iis poculum vini praebet; illi deinde se vertunt, ut novum sulcum incipiant. Post aratrum vero ager denigratus apparet. Quam simpliciter haec descripta sunt! Jam quum multi alii, tum Schlichtegrollius explicare studuerunt, quomodo ager denigratus ab artifice auro possit effingi. Mihi dubium non est, quin sulci auro expressi ita positi fuerint, ut ex transverso eos conspicientibus denigrati apparerent, id quod usu venire notum est.

Neque minus perspicue distincteque Homerus messem nobis proponit. Postquam maxima cum simplicitate omnia, quae ad messem pertinent, descripsit, aptissime adjecit:

. . . . *βασιλεὺς δ' ἐν τοῖσι σιωπῇ*
σκῆπτρον ἔχων ἑστήκει ἐπ' ὄγμον γηθόσυνος κῆρ.

Rex, quod messis tam uber sit, gaudet; tacitus inter messores moratur; gaudium est tam magnum, animus tam gratus, ut verbis exprimere non possit, quae animo sentit. [1]) Famuli vero sub sancta quercu sacro facto coenam parant.

Jam vero poeta ad vineum describentum transit. Ubique ars et ingenium patent. Vinea est aurea, adminicula vinaria argentea, uvae sunt fuscae, fossa vineam circumdans est caerulea, sceptrum est stanneum. Talibus epithetis cum singulis nominibus conjunctis, pulcherrima oritur imago, variis coloribus ornata. Pueri et virgines tudentes, jocantes et saltantes, quos citharista praecedit, uvas portant. Obscuritas, quae in verbis

---

[1]) *Βασιλεὺς* dominus agri est; sui sunt agri, suae sunt fruges, quae, ex agricultura paratae, illo tempore regum divitae erant.

τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ
ἱμερόεν κιθάριζε· λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδεν
λεπταλέῃ φωνῇ· τοὶ δὲ . . . .
. . . . ποσὶ σκαίροντες ἕποντο.

sita esse videtur, evanescet, si ἐν μέσσοισι ad primam puerorum et virginum seriem spectare cogitamus. Omnes enim citharistam circumdare studebant ita, ut non solum eum sequerentur, sed etiam in utraque citharistae parte essent. — Hesiodus non solum ex his tribus imaginibus unam tantum composuit, sed etiam luctationes, pugilatus, venationes, equites certantes, curruum certamen adjecit. Praeterea singulas res tam negligenter, sine ulla conjunctione descripsit, ut imago nimis cumulata perobscuraque appareat.

Sed ad imaginem pergamus, qua pugna ad urbem obsessam describitur. Homerus quidem res multo copiosius enarravit, sed Hesiodus eas melius descripsit. Nam haud facile tibi imaginem fingas, in qua omnes quas Homerus descripsit res compositae sint. Jlle enim quae res non uni temporis puncto conveniunt, contulit. Duo exercitus oppugnant urbem; oppugnantes, nisi sibi thesauri dentur, se urbem vastaturos esse minantur. Quomodo artifex talem conditionem exprimere potest? Equidem nescio. Sed libentissime concedam, poetam animo solo eam finxisse, ut vv. 498—503, 566 etc.; sed sequens quoque descriptio ab artifice exprimi non potest. Homerus enim narrat, obsessos insidias hostibus parasse; deinde hostes progressos esse in locum ad expugnandum aptiorem, ubi greges exspectavissent. Tum greges ducibus duobus pastoribus adventasse. Quos hostes quum vidissent cum gregibus interfecisse; tum obsessos eos aggressos esse. Denique Eridem, Κυδοιμόν, Κῆρα proelio interfuisse. — Quis est, qui talia imagine exprimat? Nemo, ni fallor. Itaque hunc locum testem locupletissimum esse, quam verum sit illud Horatii (ars. poet. v. 350): »Quandoque bonus dormitat Homerus«, constat.

Hesiodus has res perlucidius descripsit; sedtamen ejus descriptio non iis, quae imaginis naturae obstent, vacat. Sic haud facile exprimere possis, quae (vv. 252—257) ad Κῆρας spectant. Quae de Parcis dicuntur, propria est significatio, neque vero ad Κῆρας pertinent, ut Parcas et Κῆρας easdem esse intelligas. Κῆρες enim sanguinis bibendi cupidae, necem vel mortem violentem afferunt; Parcae vero quum de ceteris hominum sortibus, tum de morte decernunt. Itaque Κῆρας et Parcas quodvis mortis genus, Ἀχλύα vero et prosternentium et prostratorum et occisorum vultus distortos significare apparet. Descriptionis Ἀχλύος omnino, quum res fastidiosae describantur, nos taedet. Melius et convenientius Ovidius metam. II, 768 sqq.:

(Minerva) videt intus edentem
Vipereas carnes, vitiorum alimenta suorum,
Invidiam; visaque oculos avertit . . . . .
v. 775. Pallor in ore (Invidiae) sedet, macies in corpore toto;
Nusquam recta acies; livent rubigine dentes;
Pectora felle virent; lingua est suffusa veneno;
Risus abest, nisi quem visi movere dolores.

Hujus universae imaginis descriptio duplex est; prima enim pars exhibet illas res, quae ex Homeri descriptione sumptae sunt, altera, quae ex poetae ipsius ingenio fluxerunt. Nam

Parcarum et Ἀχλύος Homerus mentionem non facit. Sed vereor, ne multis proelii numinibus allatis proelium ipsum nimis recedat. Ceterum Hesiodi descriptionem Homeri praeferam.

Sequitur, ut de pugna taurorum et leonum, quam Homerus, et de pugna aprorum et leonum, quam Hesiodus descripsit, pauca dicam. Unde Hesiodus hanc descriptionem duxerit, jam supra ostendi. Ad Homerum, quem etiam hac in re Hesiodus praecipue imitatus est, primum respiciendum. Poeta in medias res nos inducit. Taurorum gregem, ubi primum in loca pascua contendit, duo sunt agressi leones; jam taurum lacerant; quattuor pastores novem canes concitantes, canes latrantes, sed non aggredientes leones taurum conservari non posse probant. Omnia breviter, sed ita descripta sunt, ut imago existat pulcherrima. Poeta, ut varios taurorum colores designet, tauros ex auro et stanno formatos esse dixit; loca pascua ad flumen spectant; flumen arundine circumdatum est; pastores aurei conspiciuntur; ut breviter dicam, omni significationi aptum est adjectum epitheton.

Multo negligentius Hesiodus pugnam aprorum et leonum descripsit. Nusquam enim metallorum, ex quibus imago sit constructa, mentionem facit. Ceterum, ut Homerus, nos in medias res rapit. Jam leo et duo apri prostrati sunt; tum et apri et leones, militum more, instructa acie (v. 170) denuo pugnaturi sunt. Sed Homerus descriptionem pugnae taurorum et leonum, quia ubique genus metallorum, ex quibus singulae figurae constructae sint, additis epithetis aptis, adjecit, multo distinctiorem praebet.

Qua re confecta ad imaginem, qua Homerus chorum (vv. 590—605) descripsit, transeamus. Chorus simulacrum est chori, quem Daedalus, quum apud Minoem, celeberrimum illum regem Cretensium, esset, Ariadnae, ejus filiae, instituit. Induti sunt linteo tenui juvenes, virgines vestibus textis adspersisque oleis odoratis. Virginibus sunt coronae pulchrae, aurei gladii juvenibus cum telamonibus argenteis exstructi. Turba vero hominum saltantes circumdat eosque admiratur. Tali modo Homerus nobis imaginem simplicissimam, sed venustissimam proposuit. Quod ad Hesiodi saltationis descriptionem adtinet, quam cum descriptione urbis variis voluptatibus laetae conjunxit, quae supra (pag. 20) dixi, conferantur.

Si ad Hesiodi versus 147—167 respicimus, non universam ab Homero descriptam imaginem invenimus, cum qua illam imaginem comparemus, nisi Eridis et Κῆρος descriptionem attulerimus (vv. 535—540). Sed has res jam antea (vv. 249—270) attigit, quo loco, quae Homerus vv. 534—540 descripsit, imitatus est. Itaque hanc Hesiodi descriptionem solam consideremus. Quam unde poeta duxerit, jam pag. 12 sqq. contuli. In imagine, quam in medio scuto fuisse dicit, draconis simulacrum erat. Ille caput in terga retorsum habuit. [1]) Supra ejus frontem minacem erat Eris homines ad pugnam inflammans. Hactenus imaginis descriptio patet; sed poeta pergit:

[Ἔρις], σχετλίη, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἐκ φρένας αἴνυτο φωτῶν,
οἵτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷι φέροιεν.

Poeta his versibus dicit, Erida eos mente atque animo privare, qui cum Hercule pugnaturi essent. Sed nusquam inveni, Erida aliquem a pugna retrahere; semper autem ad pugnandum

---

[1]) cfr. Ovid. metam. III, 68:
»Ille (serpens) dolore ferox caput in sua terga retorsit.«

inflammat, quod etiam Deitersius l. c. recte monuit et Homerus quum aliis locis tum Jl. XI, 11 sqq. probat hisce verbis:

ἔνθα στᾶσ᾽ ἤϋσε θεὰ [Ἔρις] μέγα τε, δεινόν τε
ὄρθι᾽, Ἀχαιοῖσιν δὲ μέγα σθένος ἔμβαλ᾽ ἑκάστῳ
καρδίῃ, ἄλληκτον πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι.

Et jam v. 148 poeta Erida ad pugnandum incitantem dixit (κορύσσουσα κλόνον ἀνδρῶν). Qua re commotus versus 149—154 spurios esse puto, quia vv. 149—150 versui 148 repugnant, vv. 150 et 163 iidem sunt, vv. 151—153 vero ad Homeri versus Jl. I, 3. Od. I. 161 sqq. XII, 45 sqq. formati videntur. Poeta imagini Tumultum, Terrorem, Homicidium adjecit. Interrogatur, quonam loco illas figuras positas esse cogites. Poeta quidem hac de re tacuit; equidem eas cum Eride comites conjungi eum voluisse persuasum habeo. Versus sequentes (156—160) certe spurii sunt. Nam primum iterum poeta mentionem facit Eridis, quamquam eam jam v. 148 descripsit; deinde quia, quod ad Κῆρα spectat, ex Homeri imagine urbis obsessae (vv. 535—540) sumtum esse patet; tum vero hi versus, quoniam rerum nexus conservatur, optime expungi possunt. Etiam duodecim serpentes imago continet, quos Schlichtegrollius in ejus margine ita esse ponendos arbitratur, ut ceterae figurae ab iis circumdentur. Poeta, quo loco collocandi sint, non attulit; itaque, ut imago quam pulcherrima existat, Schlichtegrollio assentior.

Reliquum est, ut de versibus 164—165:

τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν, εὖτε μάχοιτο
Ἀμφιτρυωνιάδης, τὰ δὲ δαίετο θαυματὰ ἔργα.

pauca dicam.

Sunt qui poetam hos versus ex imaginandi arte scripsisse intelligant, id quod minime placet. Nam poeta ipse rem miram esse intellexisse videtur, quapropter addit: τὰ δὲ δαίετο θαυματὰ ἔργα. Dentes fortasse erant mobiles, ut vibrando scuto striderent. Quae sententia verbis εὖτε μάχοιτο Ἀμφιτρυωνιάδης probatur; obstant vero illa verba, si poeta artificem serpentes ad naturam tam accomodatos, ut visi sint stridentes, finxisse dicit.

Quibus expositis facile intelligitur, hanc imaginem obscuritate non carere. Sed hactenus.

Et Homerus scutum Achillis, et Hesiodus scutum Herculis Oceani simulacro circumdatum fuisse dicit; sed magnum inter descriptiones discrimen est.

Uterque poeta quo loco Oceani imago posita sit, designavit. Erat enim inter scuti marginem et figuras descriptas, qua in re interpretes quoque consentiunt. Hesiodus vero, sive mavis, aliquis censor, addidit imagini olores, quorum alii canentes evolaturi sunt, alii summa in aqua nant. Etiam pisces celeriter natantes adjecit, quos Jupiter ipse admiratur. Sic enim scutum confectum splendidissimisque figuris ornatum conspicimus. Si hanc Hesiodi descriptionem cum Homeri contulerimus, dubium non erit, Hesiodum Oceani imaginem haud inepte his, quas attuli, figuris exornasse; nam tali imagine scutum Oceano quasi corona includitur. Sed descriptio olorum et piscium jejuna apparet; nam nusquam, ex quibus metallis singulae figurae constructae sint, poeta affert, quorum Homerus fere ubique mentionem facit.

Restat, ut de imaginibus, quas et Homerus et Hesiodus proprias secutus est, pauca dicam. [1])

Sed longum est singulas harum imaginum res explanare et breve huic disputationi concessam spatium excederet explicatio rerum saepissime perobscurarum Hesiodi descriptionis. Accedit quod lector attentus haud difficile intelligit, Hesiodum descriptionem suam nimis, pluribus rebus allatis, cumulasse, Homerum contra omnia placide, perlucide simpliciterque descripsisse.

---

[1]) cfr. pag. 17.